

**UCHWAŁA NR XLVIII/328/2023
RADY MIEJSKIEJ W KAMIENIU KRAJEŃSKIM**

z dnia 31 stycznia 2023 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023-2025 w Gminie Kamień
Krajeński**

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 t.j.) i art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447, poz.1700) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2023 – 2025 w Gminie Kamień Krajeński w brzmieniu załącznika do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Dyrektorowi Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kamieniu Krajeńskim.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej
w Kamieniu Krajeńskim

Kazimierz Warylak

Załącznik do uchwały nr XLVIII/328/2023
Rady Miejskiej w Kamieniu Krajeńskim
z dnia 31 stycznia 2023 r.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Kamień Krajeński na lata 2023-2025



Kamień Krajeński

WPROWADZENIE

W myśl art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy min. opracowanie i realizacja trzyletniego gminnego programu wspierania rodziny. Gminny Program wspierania rodziny na lata 2023-2025 jest częścią gminnego systemu profilaktyki opieki nad dzieckiem i rodziną. Realizacja poprzednich programów utwierdza nas w przekonaniu jak ważne są dalsze działania na rzecz podstawowej komórki społecznej jaką jest rodzina. To właśnie ona jest pierwszym i najważniejszym środowiskiem w którym kształtuje się osobowość dziecka przekazując jej system wartości oraz tradycje. Niestety dokonujące się zmiany gospodarcze i społecznej przynoszą również negatywny wpływ, który przyczynia się do rozpadu rodziny. Narastające problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, choroba alkoholowa, przemoc dezorganizują życie rodzinne, dlatego tak ważna jest jak najszybsza pomoc rodzinom oraz prowadzenie szeroko pojętych działań profilaktycznych.

Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny w gminie Kamień Krajeński na lata 2023-2025 jest dalsze tworzenie spójnego, scentralizowanego systemu wsparcia dzieci oraz wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Wszelkie działania służb i instytucji pracujących na rzecz dobra dziecka i rodziny powinny być zintegrowane i uwzględniać prawo do zachowania tożsamości dziecka i jego prawa do utrzymania kontaktów z rodzicami.

1. PODSTAWY PRAWNE REALIZACJI PROGRAMU

Podstawą działań ujętych w programie są w szczególności regulacje obowiązujących ustaw:

- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kamień Krajeński na lata 2014-2020,

2. DIAGNOZA SPOŁECZNA RODZIN ZAMIESZKUJĄCYCH NA TERENIE GMINY KAMIEŃ KRAJEŃSKI

Definicja rodziny wskazana w ustawie o pomocy społecznej określa ją jako „osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące”.

Głównym punktem wyjścia do określenia celów Programu jest analiza danych o rodzinach objętych wsparciem Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kamieniu Krajeńskim. Pomoc udzielana jest ze względu na trudną sytuację życiową. Art. 7 ustawy o pomocy społecznej wymienia najczęstsze powody jej powstawania:

Tabela nr 3. Powody przyznania pomocy w ramach ustawy o pomocy społecznej

Powody trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin w latach		
	2020	2021	2022
Ubóstwo	57	36	46
Sieroctwo	0	0	0
Bezdomność	2	1	1
Potrzeba ochrony macierzyństwa	6	33	18
Bezrobocie	78	51	43
Niepełnosprawność	80	74	56
Długotrwała lub ciężka choroba	126	104	96
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	25	31	18
Przemoc w rodzinie	4	1	6
Alkoholizm	14	17	22

Narkomania	0	0	1
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z Zakładu Karnego	3	1	2
Zdarzenia losowe	0	0	4
klęska żywiołowa	0	0	0

Źródło: Opracowanie na podstawie sprawozdań MPIPS-03

Główne przyczyny udzielania pomocy w Gminie Kamień Krajeński to długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, bezrobocie i ubóstwo. Z analizy powyższych danych wynika, że z roku na rok maleje liczba rodzin z terenu Gminy Kamień Krajeński obejmowanych pomocą społeczną, co obrazuje powyższa tabela. Różnorodność powodów przyznawania pomocy społecznej jest duża, świadczy to o konieczności kontynuowania kompleksowych działań na rzecz wsparcia dzieci i rodzin.

Tabela nr 4. Liczba rodzin korzystających w latach 2020-2022.

	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej	497	489	306

Źródło: Opracowanie własne

Gminę Kamień Krajeński na dzień 31.12.2022 zamieszkiwało 6.704 mieszkańców natomiast wsparciem objętych było 306 mieszkańców gminy tj. 156 rodzin.

Niejednokrotnie rodziny borykają się z kilkoma problemami, które zakłócają prawidłowe ich funkcjonowanie, obniżają poziom życia i często są źródłem niepożądanych zachowań takich jak przemoc oraz prowadzą do marginalizacji i wykluczenia społecznego członków rodziny. Biorąc pod uwagę powyższe czynniki, mogące stanowić przyczynę dezintegracji rodziny i zagrożenia umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej, ustawodawca założył wprowadzenie nowego stanowiska, jakim jest asystent rodziny, którego zadania określa art. 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W Gminie Kamień Krajeński od 2012 roku zatrudniony jest asystent rodziny.

Tabela nr 6. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny oraz liczba asystentów w latach 2020-2022.

	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	12	14	14
Liczba asystentów rodziny	1	1	1

Źródło: Opracowanie własne

Celem głównym pracy asystenta rodziny jest poprawa funkcjonowania rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, które realizuje poprzez cele szczegółowe:

- pomoc we wzbudzeniu i wzmacnianiu motywacji członków rodziny do rozwiązywania problemów i realizacji celów,

- pomoc w rozwiązywaniu podstawowych problemów socjalnych i zdrowotnych rodziny,
- wsparcie w rozwiązywaniu dominujących problemów psychologicznych u członków rodziny,
- tworzenie warunków do wzrostu umiejętności wychowawczych rodziców i rozwiązywanie podstawowych problemów opiekuńczo – wychowawczych,
- tworzenie warunków do wzrostu umiejętności społecznych i aktywności społecznej rodziny,
- motywowanie do podnoszenia poziomu wykształcenia członków rodziny,
- motywowanie do podnoszenia kwalifikacji zawodowych dorosłych członków rodziny oraz ich aktywności zawodowej.

Oprócz celów rodziny realizowane są również cele nałożone przez inne instytucje, w tym przez sądy. Efektem prawidłowo prowadzonej pracy z rodziną jest pozostanie dziecka w rodzinie biologicznej lub jego powrót do rodziny, w przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. W sytuacji gdy rodzice nie są w stanie prawidłowo opiekować się dzieckiem, sąd umieszcza je w pieczy zastępczej. Rodziny zastępcze zapewniają dzieciom całodobową opiekę i wychowanie. Rodzina zastępcza jest pomocą zarówno dla dzieci jak i ich rodziców. Daje szansę na reintegrację, pozwala rodzicom biologicznym rozwiązać sprawy konfliktowe i trudne, zrozumieć istotę problemów występujących w rodzinie. Poprzez współpracę z rodzicami biologicznymi przyczynia się do wzmocnienia rodzin naturalnych oraz dąży do powrotu do nich dzieci.

Według stanu na dzień 31.12.2022 w pieczy zastępczej przebywa 16 dzieci za które ponosimy odpłatność.

Tabela 7. Dane dotyczące liczby dzieci z Gminy Kamień Krajeński przebywających w rodzinach zastępczych oraz w Domach dla Dzieci w latach 2020-2022

	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Liczba dzieci przebywająca w rodzinie zastępczej	13	14	14
Liczba dzieci przebywająca w Domach dla Dzieci	5	5	2

Źródło: Opracowanie własne

Gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka, po umieszczeniu go w pieczy zastępczej, zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zobowiązana jest ponosić odpowiednio wydatki na utrzymanie dzieci w wysokości:

- **10%** w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- **30%** w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- **50%** w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Wydatki na utrzymanie dzieci w pieczy zastępczej mają tendencję wzrostową, co sprawi, że w kolejnych latach tendencja wzrostowa utrzyma się i Gmina Kamień Krajeński będzie ponosić z tego tytułu coraz większe wydatki, gdyż pobyt większości dzieci współfinansowany będzie w wysokości 50 % kosztów.

Mówiąc o rodzinie musimy spojrzeć na nią szerzej nie tylko ograniczając się do tzw. rodzin dysfunkcyjnych. W obecnej sytuacji demograficznej kraju należy podjąć działania promujące rodzicielstwo. W ramach takich działań funkcjonuje Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny, która przysługuje rodzinom z przynajmniej trójką dzieci, niezależnie od dochodu. Karta Dużej Rodziny oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień przez instytucje, które podjęły współpracę w tym zakresie. Dane tych instytucji zostały umieszczone na stronie internetowej rodzina.gov.pl. Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamieniu Krajeńskim jest realizatorem tego zadania, co obrazuje poniższa tabela.

Tabela nr 8. Liczba wydanych Kart Dużej Rodziny na przełomie lat 2020-2022.

	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Liczba wydanych Kart Dużej Rodziny	97	64	189

Źródło: Opracowania własne

CZAS REALIZACJI PROGRAMU

Gminny Program Wspierania Rodziny został opracowany na lata 2023– 2025.

3. ODBIORCY PROGRAMU

Odbiorcami Programu są:

- rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych,
- dzieci i młodzież, którym rodzina nie zapewnia należytej opieki,
- przedstawiciele instytucji oraz służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

4. CEL GŁÓWNY I CELE SZCZEGÓŁOWE

Cel główny programu:

Wspieranie rodziny w wypełnianiu i przywracaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Cele szczegółowe to:

1. Wspieranie rodzin niewydolnych wychowawczo w celu przywrócenia prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie.
2. Współpraca z instytucjami, stowarzyszeniami, organizacjami pozarządowymi na rzecz dziecka i rodziny.
3. Podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej.

5. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

Spodziewanym efektem realizacji Programu jest:

- wzmocnienie funkcji/roli rodziny,
- rozwinięcie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziny,
- wzrost świadomości w zakresie planowania i funkcjonowania rodziny,
- ochrona dzieci i młodzieży przed zaniechaniem, porzuceniem, przemocą, uzależnieniami, demoralizacją, przestępczością,
- poprawa, jakości sprawowanej opieki przez biologicznych rodziców,

- zmniejszenie deficytów zdrowotnych, edukacyjnych, wychowawczych, społecznych i materialnych rodzin i dzieci.

6. REALIZATOR PROGRAMU

Realizatorem programu jest Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamieniu Krajeńskim w partnerstwie z:

- Placówkami oświatowymi, do których uczęszczają dzieci z terenu gminy Kamień Krajeński,
- Urzędem Miejskim w Kamieniu Krajeńskim,
- Starostwem Powiatowym w Sępólnie Krajeńskim,
- Komendą Powiatową Policji w Sępólnie Krajeńskim,
- Gminnym Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Kamieniu Krajeńskim,
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Więcborku,
- Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Sępólnie Krajeńskim,
- Samodzielną Publiczną Miejsko - Gminną Przychodnią w Kamieniu Krajeńskim,
- Miejsko - Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kamieniu Krajeńskim,
- Powiatowym Urzędem Pracy w Sępólnie Krajeńskim,
- Kuratorami Sądowymi.

7. HARMONOGRAM REALIZACJI DZIAŁAŃ W LATACH 2023-2025

Tabela nr 10. Harmonogram realizacji działań.

Lp.	Nazwa zadania	Wskaźnik realizacji zadania	Partnerzy w realizacji zadania	Źródło finansowania
Cel szczegółowy: 1. Wspieranie rodzin niewydolnych wychowawczo w celu przywrócenia prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie.				
1.	Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny.	Liczba asystentów, liczba rodzin objęta asystenturą	MGOPS Kamień Kraj.	Środki własne, środki zewnętrzne
2.	Udzielanie pomocy finansowej i niefinansowej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji finansowej	Liczba osób objęta wsparciem	MGOPS Kamień Kraj. Gmina Kamień Kraj.	Środki własne, środki zewnętrzne

3.	Umożliwienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego – psycholog, prawnik, terapeuta.	Liczba rodzin skierowanych do Specjalisty	MGOPS Kamień Kraj. MGKRPA Kamieniu Kraj. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Sępólno Kraj. PCPR Więcbork	Środki własne
4.	Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej	Liczba rodzin objęta monitoringiem	MGOPS Kamień Kraj., Policja, Zespół Interdyscyplinarny, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna Sępólno Kraj., Samodzielna Publiczna Miejsko - Gminna Przychodnia Kamień Kraj., PCPR Więcbork	Środki własne
5.	Poradnictwo i praca socjalna świadczona przez pracowników MGOPS w Kamieniu Kraj.	Liczba rodzin objęta wsparciem	MGOPS w Kamieniu Kraj.	Środki własne
6.	Wspieranie kobiet w ciąży i rodzin zgodnie z Ustawą „Za życiem”	Liczba rodzin objętych wsparciem	MGOPS Kamień Kraj.	Środki własne Środki zewnętrzne
Cel szczegółowy 2: Współpraca z instytucjami, stowarzyszeniami, organizacjami pozarządowymi na rzecz dziecka i rodziny.				
7.	Współpraca i wymiana informacji z realizatorami programu.	Liczba i rodzaj działań	Wszyscy realizatorzy programu	Środki własne

8.	Finansowanie kosztów pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ponoszonych przez rodziny wspierające.	Liczba rodzin objęta pomocą przez rodzinę wspierającą	MGOPS Kamień Kraj. Gmina Kamień Kraj.	Środki własne
9.	Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej.	Liczba dzieci umieszczona w pieczy i koszt współfinansowania	MGOPS Kamień Kraj. Gmina Kamień Kraj.	Środki własne
10.	Współfinansowanie pobytu dziecka w Domu dla Dzieci	Liczba dzieci umieszczona w pieczy i koszt współfinansowania	MGOPS Kamień Kraj. Gmina Kamień Kraj.	Środki własne
11.	Rozwijanie Interdyscyplinarnego podejścia do rozwiązania problemów	Liczba spotkań Zespołu, liczba rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty	Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	Środki własne
12.	Organizacja czasu wolnego dla dzieci z rodzin zagrożonych	Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach	MGOPS Kamień Kraj. – Świetlica środowiskowa	Środki własne, środki zewnętrzne
Cel Szczegółowy 3: Podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej.				
13.	Współpraca z koordynatorem Rodzinnej Pieczy Zastępczej	Liczba wspólnie sporządzonych planów pracy z rodziną	MGOPS Kamień Kraj. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Środki własne
14.	Udział w spotkaniach Zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka przebywającego w pieczy zastępczej	Liczba spotkań Zespołu	MGOPS Kamień Kraj. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie Domy dla Dzieci	Środki własne

15.	Współpraca asystenta z rodziną biologiczną w celu powrotu dzieci do domu	Liczba rodzin objęta wsparciem asystenta	MGOPS Kamień Kraj.	Środki własne, Środki zewnętrzne
------------	--	--	--------------------	----------------------------------

9. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

- środki własne Gminy Kamień Krajeński,
- dotacje z budżetu państwa,
- środki pozabudżetowe.

16. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring będzie polegał na zbieraniu i dokumentowaniu informacji dotyczących realizacji zadań Miejsko - Gminnego Programu Wspierania Rodziny. Ewaluacja ma na celu uzyskanie informacji czy kontynuować konkretne działania, czy je wzmożyć, czy też zmodyfikować. Dyrektor Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kamieniu Krajeńskim będzie monitorował realizację programu i będzie składał roczne sprawozdania z wykonania zadań zawartych w Miejsko - Gminnym Programie Wspierania Rodziny w Gminie Kamień Krajeński na lata 2023– 2025.

Uzasadnienie

do uchwały Nr XLVIII/328/2023 Rady Miejskiej w Kamieniu Krajeński z dnia 31 stycznia 2023 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023-2025.

Zgodnie z treścią art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

W świetle zadań ww. ustawy pomoc dziecku i jego rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez właściwych specjalistów w ramach zintegrowanego lokalnego systemu. Ważne jest, by działania i decyzje względem rodziny były podejmowane przy współpracy wyspecjalizowanych instytucji. Konsekwencją powyższego zapisu jest wprowadzenie w Gminie Kamień Krajeński trzyletniego Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023-2025. Podstawowym założeniem Programu jest wspieranie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych poprzez pracę z rodziną i dla rodziny.

U podłoża Programu leży przekonanie, że realizacja działań uwzględniających specyfikę gminy i jej potrzeby, kładących nacisk na interdyscyplinarność pozwoli skuteczniej wspierać rodzinę oraz przyczyni się do poprawy jakości życia rodzin i dzieci.

W związku z powyższym podjęcie uchwały jest uzasadnione.